

РОДНОЕЗИКОВОТО И ЧУЖДООЗИКОВОТО ОБУЧЕНИЕ – ЕДИННА ОБРАЗОВАТЕЛНА СИСТЕМА

Димитър Веселинов

Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Наскоро излезе от печат сборникът „Феноменът „езикова грамотност“ – начална училищна възраст“ под съставителството на проф. д.п.н. Мариана Мандева¹. Той е посветен на десетгодишнината на студентския кръжок за насърчаване на четенето сред децата и учениците към Педагогическия факултет на Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“.

Съставител на сборника е проф. д.п.н. М. Мандева. Негов рецензент е проф. д.ф.н. Д. Веселинов. Редколегията е в състав: проф. д-р Д. Йорданова (главен редактор), проф. д-р П. Кънева, гл. ад. д-р Хр. Фидосиева, д-р Р. Минчева. Издател е УИ „Св. св. Кирил и Методий“.

В началото на сборника ръководителят на кръжока проф. д.п.н. М. Мандева проследява изминатия десетгодишен път към грамотността и откроява перспективи за обогатяване на дейностите за насърчаване на четенето. Приложен е богат снимков материал.

Сборникът е структуриран в две рубрики, озаглавени „Наука“ и „Творчество“.

В първата свои статии представят утвърдени изследователи в областта на лингводидактологията от СУ „Св. Кл. Охридски“, ШУ „Епископ К. Преславски“, Бургаския свободния университет и ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“. Идеята, обединяваща разнообразните авторски концепции, е, че обучението по роден език и обучението по чужд език са единна образователна система, чиято основна задача е градежът на култура и интеркултура. Представените изследвания са в унисон с актуалните световни тенденции в проучваната област и умело са адаптирани към образователната реалност в България. Изградени са съвременни научни основи на обучението по роден език с цел устойчиво и ефективно формиране на езиковата грамотност още от първите години на училищното обучение. Проф. д.п.н. Н. Иванова коментира пропуски, проявяващи се в уроците за формиране на комуникативноречевни умения в I – IV клас, и аргументирано предлага методически решения за преодоляването им.

Проф. д.п.н. М. Мандева разглежда феномена „четене“ в начална училищна възраст. На този фон авторката извежда апробирани технологични варианти за синхронното формиране на уменията за декодиране и за разбиране и за насърчаване на функционалната грамотност още от първите години на ученика в училище в условията на формалното, неформалното и информалното образование. В статията на проф. д-р Д. Йорданова се акцентира върху правоговорното обучение в началния училищен етап като „ключ“ за успешно „влизване“ в писмеността. Доц. д-р А. Георгиева представя някои аспекти за обогатяване на образователното взаимодействие в периода на началното ограмотяване на ученика с оглед компенсиране на пропуски при формирането на езикови компетентности, а доц. д-р К. Йочева предлага идеи за нов подход при изучаването на вълшебните приказки в началния образователен етап. Актуален поглед към феномена „четене“ в I – IV клас предлага статията на доц. д-р Зл. Димитрова, озаглавена „Децата „Алфа“ и дигиталното четене: формиране на нов тип читатели“. На този фон в сборника се представят възможности за междупредметна интеграция с цел изграждане на грамотност в широк смисъл и подготовка на ученика за предизвикателствата на живота още от началото на училищното обучение. В своите статии проф. д-р П. Марчева и гл. ас. д.п.н. Г. Василев обвързват образователната грижа над езиковата грамотност с формирането на нотна грамотност и на грамотност в областта на театралното творчество при интерпретирането на литературни творби. В сборника се изгражда „мост“ от родноезиковото обучение към чуждоезиковото обучение. В своята статия проф. д-р П. Кънева откроява фундаменталните компоненти на чуждоезиковата грамотност – уменията за четене и писане на езика цел. Разглежда въпроси, свързани с процеса на формирането и развитието на тези умения на английски език като чужд. Моделът на Дж. Чол за етапите, през които преминава развитието на уменията за четене на английски език, се представя като информативен и за аналогичния в чуждоезиковото развитие процес. Въз основа на контент-анализ на учебна документация и преглед на литературни източници авторката анализира особеностите на фонетичния, глобалния и балансиращия метод за обучение по четене на английски език. Тъй като до момента няма създаден теоретичен модел на етапите, през които преминава развитието на уменията за създаване на писмен текст на английски език като чужд, проф. д-р П. Кънева представят пет етапа, описани в англоезичната литература за обучението по английски език като роден, и препоръчва учебни дейности за всеки от тях.

Научният дискурс е обогатен с творчески продукти, чиито автори са участващите в кръжока студенти и ученици от началния училищен етап. Във втората рубрика на сборника са поместени есета на бъдещите учители и техни рисунки по идеята „Феноменът „четене с деца“ през моето сърце“, както и стихове на деца и илюстрации, вдъхновени от български народни приказки, сътворени от ученици от нашите училища извън пределите на България.

Сборникът ще бъде полезен на експерти, изследователи, учители, студенти, както и на родители, проявяващи интерес към езиковата грамотност на своите деца.

БЕЛЕЖКИ

1. Феноменът „езикова грамотност“ – начална училищна възраст. Сборник / Състав. проф. д.п.н Марианна Мандева. Университетско издателство „Св. св. Кирил и Методий“, Велико Търново, 2024, 151 с., ISBN: 978-619-208-430-1.

ЛИТЕРАТУРА

- МАНДЕВА, М. (Съст.), 2014. *Феноменът „езикова грамотност“ – начална училищна възраст*. Велико Търново: Университетско издателство „Св. св. Кирил и Методий“, 151 с. ISBN: 978-619-208-430-1.

REFERENCES

- MANDEVA, M. (Ed.), 2014. *Fenomenat „ezikova gramotnost“ – nachalna uchilishtna vazrast*. Veliko Tarnovo: Universitetsko izdatelstvo „Sv. sv. Kiril i Metodiy“, 151 s. ISBN: 978-619-208-430-1. [In Bulgarian]

FIRST LANGUAGE EDUCATION AND FOREIGN LANGUAGE EDUCATION – UNDIVIDED EDUCATIONAL SYSTEM

✉ **Prof. Dimitar Vesselinov, Dsc.**

Sofia University

Faculty of Classical and Modern Philology

E-mail: dvdimitrov@uni-sofia.bg